

ดนตรีชาวเมี่ยนในอำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร

Music of the Mien People in Khlong Lan District, Kamphaeng Pet

Province, Thailand

ประทีป นกปี*

Prateep Nakpee

Received : February 7, 2018

Revised : April 25, 2018

Accepted : May 14, 2018

บทคัดย่อ

การวิจัยดนตรีชาวเมี่ยนในอำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทางกายภาพของเครื่องดนตรี ลักษณะเพลงและบทบาทหน้าที่ของดนตรีที่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตชาวเมี่ยน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า เครื่องดนตรีมีอยู่ 4 อย่าง ได้แก่ หัด โย ต่งลอ และเฉาเจ้ย หัดเป็นปี่ชนิดหนึ่งใช้บรรเลงทำนองเพลง มีส่วนประกอบหลักคือ ลิ้น เล้าหัด และลำโพงหัด โยเป็นกลองทรงกระบอกซึ่งหน้าทั้งสองด้าน ต่งลอเป็นฆ้องทำจากโลหะตีขึ้นรูป เฉาเจ้ยทำจากโลหะ ลักษณะเพลงเป็นเพลงท่อนเดียวมีการบรรเลวนซ้ำ กลุ่มเสียงแบบ 5 เสียง (Pentatonic Scale) คือ ด ร ม ซ ล แนวทำนองเรียบง่ายมีการกระโดดแนวทำนองบ้าง ทำนองมีลักษณะเลียนภาษาพูดเป็นการบอกให้ปฏิบัติและการเล่าเรื่องราว จังหวะมีรูปแบบยืดยางที่ กระชั้น เน้นจังหวะหนัก และรัวจังหวะ ดนตรีของชาวเมี่ยนถูกใช้เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการประกอบพิธี ผู้บรรเลงดนตรีจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนต่างๆ ของพิธีและเป็นผู้ควบคุมพิธีตั้งแต่เริ่มจนกระทั่งจบพิธี เพื่อให้พิธีเกิดความศักดิ์สิทธิ์เป็นสิริมงคลต่อวิถีชีวิตชาวเมี่ยน

คำสำคัญ : เมี่ยน / เย้า / หัด / ดนตรีชาติพันธุ์ / ดนตรี

ABSTRACT

This research “Music of the Mien people in Khlong-Lan District, Kamphaeng-Pet Province, Thailand” aimed to study the physical instrument characteristics, musical instrument characteristics and Role of music in Mien social by used the qualitative research method. The results of the study found that there were four types of music instruments, including Djat, Yoe, Tong-Lor and Chao-Joei. Djat was a kind of Oboe used to play melodies. The main component was the reed, pipe and speaker. Yoe was a cylindrical drum that stretched on both sides. Tong-Lor was a gong made of metal and Chao-Joei was made of metal too. Musical instrument characteristics were strophic form. The songs were played in pentatonic scale that was Do Re Mi Sol La. Melodic motion of song was simple with moving by step, skipping and sometimes repeating pitch. All of melodic motions moved with pedal tone and alternated with main melody that accompanied to singing. Music of Mien people is used as an important thing in the ceremonies. In addition, musician must have knowledge in the various stages of the ceremonies to be auspicious to Mien lifestyle.

Keywords : Mien / Yao / Djat / Ethnomusicology / Music

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ดนตรีพิธีกรรม เป็นดนตรีที่ถูกสร้างขึ้นมาใช้ในพิธีกรรมที่มนุษย์ได้กำหนดพิธีกรรมต่างๆ ขึ้นมาถือปฏิบัติในการดำเนินชีวิตโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความปลอดภัย ขจัดภัยพิบัติทั้งปวง เกิดความอุดมสมบูรณ์ ความร่ำรวยมั่งมีเงินทอง ความเจริญในหน้าที่การงาน ปัดเป่าโรคภัยไข้เจ็บ ให้เกิดความผาสุกในชีวิต เป็นต้น ดนตรีพิธีกรรมทำหน้าที่ประกอบขึ้นตอนต่างๆ ในการดำเนินพิธีกรรมให้เกิดความสมบูรณ์ครบถ้วน ช่วยเสริมสร้างบทบาทของพิธีให้เกิดความขลัง ความศักดิ์สิทธิ์ ส่งผลต่อความเชื่อและความศรัทธาของผู้เข้าร่วมในพิธีกรรมและยังเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าขั้นตอนของพิธีกรรมนั้นดำเนินไปถึงขั้นตอนใดแล้ว ถือได้ว่าดนตรีพิธีกรรมมีความสำคัญต่อการดำเนินวิถีชีวิตของมนุษย์ที่ยังคงมีการประกอบพิธีกรรมในชีวิตจึงเป็นวัฒนธรรมของมนุษย์อย่างหนึ่งที่มีการสืบทอดถือปฏิบัติกันมา

เมียน เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนกระจายตัวอยู่ในแถบจังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดพะเยา จังหวัดน่าน จังหวัดกำแพงเพชร เป็นต้น ชาวเมียนมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย มีความขยันอดทน ประกอบอาชีพทางการเกษตร การทำเครื่องเงิน การปักกลดลายบนผ้า ชาวเมียนเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความรักใคร่กลมเกลียวในเผ่าพันธุ์ของตนเอง เป็นกลุ่มคนที่ถือปฏิบัติในขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมของตนเองอย่างเข้มแข็ง เมื่อมีการประกอบพิธีกรรมเกิดขึ้นทุกคนจะต้องมาร่วมในพิธีกรรมช่วยงานกันเพื่อให้พิธีกรรมนั้นดำเนินลุล่วงไปเป็นอย่างดี ประเพณีวัฒนธรรมในรอบปีสมาชิกในครอบครัวทุกคนที่ไปอยู่ที่อื่นหรือไปทำงานในที่ไกลๆ จะให้ความสำคัญและเดินทางกลับเพื่อมาร่วมในพิธีกรรมอย่างพร้อมเพียง ชาวเมียนถือได้ว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ยึดถือความเชื่อเป็นสำคัญ หากมีสิ่งผิดปกติเกิดขึ้นที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต เช่น เกิดอาการเจ็บไข้ต่อเนื่องไม่หาย การทำมาหากินไม่ราบรื่น เกิดอุบัติเหตุ อยากริมบุตร เป็นต้น ก็จะประกอบพิธีกรรมเพื่อตรวจสอบว่ามีสาเหตุมาจากอะไรและต้องแก้ไขอย่างไรตามความเชื่ออยู่ตลอดเวลา ดนตรีจึงได้เข้าไปมีส่วนร่วมในพิธีกรรมที่ได้จัดขึ้นมา

อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร เป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์เป็นแหล่งป่าไม้ต้นน้ำที่สำคัญ และยังเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติและอุทยานแห่งชาติคลองลาน โดยพื้นที่ในอำเภอคลองลานมีกลุ่มชาติพันธุ์อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานทำมาหากินหลายกลุ่มด้วยกัน ได้แก่ ม้ง ลีซอ ลาหู่ กะเหรี่ยงและเมียน กลุ่มชาติพันธุ์เมียนถือได้ว่าเป็นชนกลุ่มใหญ่ได้อพยพเข้ามาอาศัยอยู่กระจายตัวในหลายพื้นที่ของอำเภอคลองลานและเป็นกลุ่มที่ยังคงรักษาวัฒนธรรมประเพณีการถือปฏิบัติสืบทอดจากบรรพบุรุษ ยังคงมีการประกอบพิธีกรรมในการดำเนินวิถีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน

ดนตรีชาวเมียนในอำเภอคลองลานมีรูปแบบลักษณะที่เรียบง่าย แต่มีความสำคัญในการประกอบพิธีกรรม ดนตรีทำหน้าที่เป็นผู้นำ ติดต่อเชื้อเชิญในการสื่อสารขั้นตอนต่างๆ เพื่อให้พิธีกรรมดำเนินไปได้อย่างสมบูรณ์ ครบถ้วน ลักษณะทางดนตรีมีทั้งระบบทำนองเพลงและระบบจังหวะ ประกอบด้วยเครื่องดนตรี ได้แก่ ปี่ กลองฆ้องและฉาบ ลักษณะของดนตรีชาวเมียนเป็นดนตรีที่ใช้ประกอบในพิธีกรรมเพียงอย่างเดียวไม่ได้นำไปใช้ในรูปแบบของความบันเทิงจึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ขาดความน่าสนใจจากเยาวชนคนรุ่นใหม่ส่งผลกระทบต่อการสืบทอดนักดนตรีเริ่มมีน้อยลงไปทุกขณะซึ่งจะส่งผลกระทบไปสู่การประกอบพิธีกรรมที่เป็นวัฒนธรรมที่มีการสืบทอดกันมา

จากปัจจัยสำคัญต่างๆ ที่กล่าวมานี้ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาวิจัยดนตรีชาวเมียนในอำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพเครื่องดนตรี รูปแบบลักษณะเพลงและบทบาทหน้าที่ของดนตรีที่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตชาวเมียน ผู้วิจัยคาดหวังว่าการศึกษานี้จะเป็นการบันทึกข้อมูลองค์ความรู้ทางด้านดนตรีชาวเมียนในอำเภอคลองลานไว้เป็นฐานข้อมูล เพื่อสร้างความเข้าใจในความสำคัญของดนตรีชาวเมียนอำเภอคลองลานที่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตโดยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการประยุกต์สร้างสรรค์เข้ากับดนตรีในรูปแบบอื่นได้ ทั้งยังเป็นข้อมูลองค์ความรู้ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาวิจัยด้านดนตรีชาติพันธุ์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางกายภาพของเครื่องดนตรีชาวเมียนในอำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร
2. เพื่อศึกษารูปแบบลักษณะเพลงของดนตรีชาวเมียนในอำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร
3. เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของดนตรีที่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตชาวเมียนในอำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยดนตรีชาวเมียนในอำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และเก็บข้อมูลภาคสนาม มีขั้นตอนการวางแผนและดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนามดังต่อไปนี้

1. การวางแผนงานเบื้องต้น ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องต่างๆ รวมทั้งสำรวจข้อมูลเบื้องต้น แล้วจึงกำหนดพื้นที่อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร เป็นพื้นที่ศึกษา
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารและข้อมูลภาคสนาม ด้วยวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการร่วมกัน ทั้งนี้การเก็บข้อมูลเครื่องดนตรีเมียน ใช้การบันทึกเสียง บันทึกภาพนิ่ง และบันทึกภาพเคลื่อนไหว ในการถ่ายทอดข้อมูลทางดนตรี
3. การจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดมาเรียบเรียงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
4. การตรวจสอบข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเรียบเรียงไปตรวจสอบความถูกต้องกับบุคคลข้อมูลอีกครั้ง
5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพของเครื่องดนตรีเมียนใช้หลักการทางดนตรีวิทยาเกี่ยวกับรูปทรง วัสดุ และเสียง ลักษณะทางดนตรีวิเคราะห์ทำนองเพลง โดยใช้หลักทฤษฎีดนตรีไทย รูปแบบของทำนอง การใช้ระดับเสียงช่วงเสียง กลุ่มเสียงของทำนอง สำนวนทำนองเพลง และจังหวะ วิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของดนตรีโดยใช้ทฤษฎีทางมานุษยวิทยาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของดนตรีที่มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตในสังคมชาวเมียนในอำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร
6. การสรุปผลและนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยสรุปผลตามประเด็นวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้และนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

ดนตรีเมียน มีรูปแบบลักษณะที่เป็นดนตรีที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมต่างๆ ที่ใช้ในวิถีชีวิต ซึ่งดนตรีเมียนก็มีลักษณะอยู่ในรูปแบบของวงปี่กลองชนิดหนึ่งที่ชาวเมียนได้รับอิทธิพลมาจากชาวจีนเมื่อครั้งที่ได้พักอาศัยอยู่ในถิ่นเดิมและปรับใช้ให้มีความเหมาะสมเข้ากับรูปแบบวัฒนธรรมของตนเอง เมื่อมีการเคลื่อนย้ายอพยพถิ่นฐานเข้ามาอยู่ในเขตพื้นที่สูงภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยก็นำเอาองค์ความรู้ด้านดนตรีติดตัวมาด้วยและนำมาใช้บรรเลงประกอบพิธีกรรมในสังคมของชาวเมียน เมื่อชุมชนชาวเมียนมีการขยายตัวเพิ่มประชากรมากขึ้นเกิดความหนาแน่นที่ดินทำกินไม่เพียงพอ รัฐบาลจึงได้จัดหาพื้นที่ทำกินให้ใหม่ในเขตพื้นที่อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร และได้ดำเนินการเคลื่อนย้ายประชากรชาวเมียนบางส่วนที่มีความต้องการพื้นที่ทำกินให้เข้าไปอยู่ในเขตอำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร ที่ได้ดำเนินการจัดสรรให้ใหม่นี้

เมื่อชาวเมียนเข้าไปอยู่ในเขตอำเภอคลองลาน ก็ได้มีการประกอบพิธีกรรมต่างๆ ตามที่เคยดำรงวิถีชีวิตเช่นที่ปฏิบัติสืบมา ดนตรีจึงถูกนำเข้าไปใช้ในพิธีกรรมต่างๆ เนื่องจากดนตรีของชาวเมียนมีความเรียบง่าย สามารถสร้างขึ้นใช้เองได้โดยใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่นที่ชาวเมียนอยู่อาศัยและเป็นเครื่องดนตรีที่เคลื่อนย้ายได้สะดวก เครื่องดนตรีของชาวเมียนมีอยู่ด้วยกัน 2 ประเภท คือประเภทเครื่องเป่า ได้แก่ หยัด และประเภทเครื่องตี ได้แก่ โย ดั่งล่อ และเฉ่าเจ้ย

ภาพที่ 1 เครื่องดนตรีเมียน

1. ห้ายัด เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าชนิดปี่อย่างหนึ่ง มีรูปร่างลักษณะคล้ายคลึงกับปี่แน

1.1 ลักษณะทางกายภาพของห้ายัด มีส่วนประกอบ 5 ส่วน

1.1.1 ส่าว คือ ลิ้นปี่ เป็นส่วนที่ทำให้เกิดเสียง ทำมาจากรังหนอนชนิดหนึ่งที่เกาะอยู่ตามกิ่งต้นมะขามนำมาตัดให้มีความยาว 2.5 เซนติเมตร ด้านหนึ่งตัดตรงเพื่อสวมต่อกับปลายท่อห้ายัดจากอีกด้านหนึ่งตัดเป็นรูปจั่วสำหรับใช้เป่า ก่อนเป่าห้ายัดต้องนำส่าวไปแช่น้ำให้มีความอ่อนตัวเพื่อให้เกิดการสั่นสะเทือนของส่าว

1.1.2 ห้ายัดจาง คือ กำพวด ใช้แผ่นทองเหลืองพับม้วนเป็นท่อเล็กๆ ยาว 7.5 เซนติเมตร

1.1.3 ห้ายัดเปียน คือ กำบังลมทำจากแผ่นทองเหลืองตัดกลมมีเส้นผ่านศูนย์กลาง 4 เซนติเมตร เจาะรูตรงกลางสำหรับสอดห้ายัดจางส่วนปลายเพื่อใช้ไว้จัดริมฝีปากของผู้เป่ากำหนดระยะในการอมส่าวไว้ในปากโดยห้ายัดเปียนทำหน้าที่กำบังลมขณะเป่าห้ายัด

1.1.4 ห้ายัดแกว้ง คือ เล้าห้ายัดทำจากไม้เดิมทำมาจากไม้ไผ่ที่มีข้อไม้ถี่หรือไม้ไผ่น้ำเต้า ปัจจุบันนิยมใช้ไม้สักเนื่องจากเล้าห้ายัดง่ายและสะดวกในการจัดหาไม้มาทำห้ายัดแกว้ง นำไม้เล้าห้ายัดให้กลมเรียบ ด้านล่างมีเส้นผ่านศูนย์กลาง 3 เซนติเมตร ด้านปลายมีเส้นผ่านศูนย์กลาง 1.5 เซนติเมตร เจาะคว้านรูให้กลวงตลอดทั้งเล้าปี่ เจาะรูเสียงด้านหน้า 7 รู มีระยะห่างเท่ากันทุกรูเสียง เจาะรูด้านหลังส่วนบน 1 รูสำหรับนิ้วค้ำ วิธีการเจาะรูเสียงให้เจาะรูสลับกับข้อไม้และตกแต่งส่วนตำแหน่งที่เจาะรูให้เป็นรูปโค้งรับกับสัดส่วนของนิ้วมือที่ใช้ในการปิดเปิดรูเสียง เล้าห้ายัด มีความยาว 28 เซนติเมตร ในปัจจุบันเล้าห้ายัดหาไม้ไผ่ที่จะไปทำเล้าห้ายัดยาก จึงใช้การเล้าจากไม้เนื้อแข็งแทนโดยนิยมนำไม้สักไปใช้เล้าทำเล้าห้ายัดเนื่องทำได้ง่ายและสะดวก

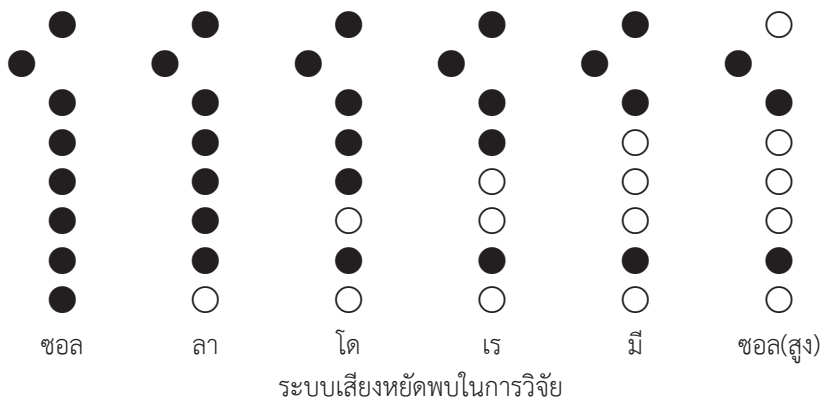
1.1.5 ห้ายัดฮอย คือ ลำโพงห้ายัดทำมาจากทองเหลือง โดยนำแผ่นทองเหลืองมาตัดและตัดต่อเชื่อมให้เป็นรูปลำโพงสำหรับสวมต่อท้ายห้ายัดแกว้ง ปลายปากลำโพงห้ายัดฮอย มีเส้นผ่านศูนย์กลาง 7.5 เซนติเมตร

1.2 วิธีการจับห้ายัดสำหรับการเป่าห้ายัด

วิธีการจับห้ายัดจะใช้มือซ้ายหรือมือขวาจับอยู่ในส่วนบนหรือส่วนล่างก็ได้ไม่มีข้อกำหนดแล้วแต่ความถนัดของผู้เป่าแต่ละคน ส่วนวิธีการวางตำแหน่งนิ้วมือในการปิดเปิดรูเสียงจะใช้นิ้วมือจับ

ส่วนบน 4 นิ้ว ได้แก่ นิ้วชี้ นิ้วกลาง นิ้วนาง และนิ้วก้อย นิ้วมือจับส่วนล่าง 3 นิ้ว ได้แก่ นิ้วชี้ นิ้วกลาง และนิ้วนาง ซึ่งเป็นรูปแบบลักษณะเฉพาะของการเป่าหัต

1.3 ระบบเสียงของหัต เมื่อนำไปเทียบเสียงกับระบบเสียงของคนตรีไทยโดยใช้ขลุ่ยเพียงออพบว่า เสียงที่ 1 ตรงกับ เสียงซอล เสียงที่ 2 ตรงกับเสียงลา เสียงที่ 3 ตรงกับเสียงที่ เสียงที่ 4 ตรงกับเสียงโดสูง เสียงที่ 5 ตรงกับเสียงเรสูง เสียงที่ 6 ตรงกับเสียงมีสูง เสียงที่ 7 ตรงกับเสียงฟาสูง เสียงที่ 8 ตรงกับเสียงซอลสูง ปัจจัยที่ส่งผลให้ระดับเสียงของหัตตรงกับระบบเสียงของคนตรีไทยเนื่องจากได้รับอิทธิพลของเสียงคนตรีไทย โดยเฉพาะขลุ่ยเพียงออที่นำไปใช้ในการเรียนการสอนของโรงเรียนทั้งในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ที่บุตรหลานของชาวเมียนได้เรียนรู้ หัตมีวิธีการเจาะรูเสียงที่เหมือนกับการเจาะรูเสียงของขลุ่ยเพียงออเช่นกัน และมีระยะห่างที่เท่ากับอีกด้วยปัจจัยเหล่านี้ได้ส่งอิทธิพลไปถึงการสร้างหัตขึ้นมาใช้เป่าในสังคมชาวเมียน ระบบเสียงที่ใช้เป่าในทำนองเพลง พบว่า มีการใช้เสียงเพียง 5 เสียงเท่านั้น โดยในวิธีการจับวางตำแหน่งนิ้วมือเพื่อปิดเปิดรูเสียงของหัตจะไม่มีการปิดนิ้วรูเสียงของนิ้วกลางทั้งสองมือจึงมีผลทำให้ไม่มีการใช้เสียงที่เกิดขึ้นกับนิ้วกลาง ในทำนองเพลง เสียงของหัตจึงอยู่ในรูปแบบของการใช้กลุ่มเสียง 5 เสียง ดังนี้ ซอล ลา - โด เร มี - ซอลสูง

2. โย เป็นกลองที่ตั้งขึ้นหน้าทั้งสองด้าน หุ่นกลองทำจากไม้เนื้อแข็งขุดกลึงทรงกลมคว้านก้นทูลทั้งสองด้าน มีความกว้างเส้นผ่านศูนย์กลาง 28 เซนติเมตร ความยาว 18 เซนติเมตร ซึ่งหน้าด้วยหนังวัวใช้เชือกร้อยโยงหน้าทั้งสองด้านให้ผูกติดกัน ส่วนรอบหุ่นกลองใช้ไม้ลิ้นสอดใต้เชือกร้อยโยงเสียงสลับกันไป แถวละ 42 อัน จำนวน 3 แถว เพื่อใช้สำหรับตอกเร่งเสียงหน้าโยให้มีความตึงตามความต้องการของผู้บรรเลง วิธีการตีโย ใช้ไม้เหลาทรงกลมยาวแบบมีหัวกลมสำหรับตีหน้าโยอีกทีหนึ่ง

3. ดังล่อ เป็นฆ้องชนิดหนึ่ง ทำจากโลหะตีขึ้นรูปทรงกลม มีเส้นผ่านศูนย์กลาง 25 เซนติเมตร ด้านข้างเป็นรูปขอบฉัตรยาว 5 เซนติเมตร มีทั้งชนิดที่มีปุมและไม่มีปุม โดยใช้ไม้ตีที่ตำแหน่งส่วนกลางหรือปุม

4. ฉะเจ๊ย เป็นฉาบที่ทำจากโลหะตีขึ้นรูปทรงกลม ส่วนกลางตีเป็นหลุมรูปกระโถมมีขอบปึกกว้างรูปทรงคล้ายหมวกทรงกลม มีเส้นผ่านศูนย์กลาง 23 เซนติเมตร ฉะเจ๊ย มี 2 ฝา ใช้ตีกระทบกับ

การผสมวงของคนตรีชาวเมียนในอำเภอคลองลาน

การผสมวงของคนตรีชาวเมียนในอำเภอคลองลาน มีอยู่ด้วยกัน 2 รูปแบบ คือ

1. การผสมวงที่ใช้ในงานมงคล มีเครื่องดนตรี 3 ชนิด ประกอบด้วย หัต โย ดังล่อ และฉะเจ๊ย ได้แก่ งานแต่งงาน งานปีใหม่ เป็นต้น

การผสมวงในรูปแบบนี้ หัต เป็นเครื่องดนตรีที่มีความสำคัญใช้ในการควบคุมกำหนดขั้นตอนต่างๆ ในพิธี ทำนองเพลงของการเป่าหัต เปรียบเสมือนเป็นคำสั่ง คำบอก ให้ผู้ที่เข้าร่วมในพิธีได้ทราบว่าจะต้องทำอะไร และปฏิบัติตาม เสียงทำนองหัตจะเป่าคล้ายคลึง ไกล่เคียงกับภาษาพูดจึงเป็นการบอกกล่าว เล่าเรื่องราวต่างๆ ของชาวเมียน

2. การผสมวงในงานบูชาเช่นไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์และงานศพ มีเครื่องดนตรี 3 ชนิด ประกอบด้วย โย ต่งล้อ และฉ่าเจ้ย ได้แก่ งานบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ พิธีลุยไฟ พิธีบวช พิธีงานศพ เป็นต้น

การผสมวงรูปแบบนี้ถือว่ามีความอึกทึกคึกโครม มีความหนักแน่นรุนแรง เสียงดังมาก โย เป็นเครื่องดนตรีที่มีความสำคัญและเป็นผู้นำในการบรรเลง บรรเลงเพื่อเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เช่นไหว้ และขับไล่สิ่งไม่ดีให้หมดสิ้นไป

เพลงที่ใช้บรรเลงของดนตรีชาวเมี่ยนในอำเภอคลองลาน

เพลงที่ใช้บรรเลงของดนตรีชาวเมี่ยนในอำเภอคลองลาน ประกอบด้วย

1. เพลงที่ใช้บรรเลงในดนตรีของชาวเมี่ยนในอำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร มีรูปแบบลักษณะเป็นเพลงที่ใช้ประกอบในพิธีกรรม ทำหน้าที่กำหนดขั้นตอนในพิธีและสร้างความบันเทิงให้กับผู้ที่มาร่วมพิธี ทำนองเพลงของหยัดมีรูปแบบลักษณะของการเรียนแบบภาษาพูดซึ่งชาวเมี่ยนฟังทำนองเพลงแล้วมีความเข้าใจว่า ผู้เฒ่าบอกกล่าวหรือสั่งให้ทุกคนปฏิบัติอย่างไรในพิธี จากการลงพื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่ามีอยู่ด้วยกัน 14 เพลง ประกอบด้วย

1.1 เพลงหยัดซิง

เพลงหยัดซิง เป็นเพลงที่ใช้เป็นเพลงบรรเลงเป็นเพลงแรกของดนตรีชาวเมี่ยน เป็นการบอกกล่าวให้ทราบโดยทั่วกันว่าพิธีได้เริ่มต้นขึ้นแล้ว บอกกล่าวสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เจ้าที่เจ้าทาง ผีบรรพบุรุษ เพื่อแสดงความเคารพนับถือ ซึ่งได้ยึดถือเป็นหลักปฏิบัติกันสืบต่อมา มีลักษณะทำนองสั้นๆ อยู่ในรูปแบบของการร้องจังหวะ เพื่อแสดงความเคารพ คารวะในการเชิญ ถ้าใช้ในการบรรเลงเป็นเพลงชุดเบิกโรงก็จะบรรเลงเป็นเพลงแรกและบรรเลงเพลงอื่นตาม

1.2 เพลงกะหล่อชา

เพลงกะหล่อชา เป็นเพลงที่มีจังหวะช้าเย็นจังหวะสม่ำเสมอที่ใช้บรรเลงประกอบการรำภาคในช่วงรับประทานอาหารเลี้ยงฉลอง โดยมีความหมายในการอวยพรให้กับเจ้าภาพ คู่บ่าวสาวมีแต่ความสุข มีความอุดมสมบูรณ์ มั่งมีศรีสุข ร่ำรวยเงินทอง เจริญก้าวหน้าในชีวิตและการประกอบอาชีพ

1.3 เพลงกะหล่อหมา

เพลงกะหล่อหมา เป็นเพลงที่มีจังหวะเร็ว มีความหมายในการให้แสดงความเคารพต่อผีบรรพบุรุษ เชิญผีบรรพบุรุษให้มารับเครื่องเซ่นไหว้ที่จัดเตรียมไว้ รวมทั้งใช้บรรเลงต่อท้าย เพลงกะหล่อชา ในช่วงของการรำภาคในพิธีแต่งงานมีความหมายในการขอบคุณแขกที่มาร่วมงานให้ร่วมรับประทานอาหารในพิธีเลี้ยงฉลองอย่างมีความสุข มีความสนุกสนานเพลิดเพลินและเพื่อเป็นการขอบคุณแขกที่มาร่วมงานเลี้ยงอีกด้วย

1.4 เพลงเซี่ยะทาง

เพลงเซี่ยะทาง เป็นเพลงที่ใช้บรรเลงนำขบวนแห่ต่างๆ สำหรับในพิธีแต่งงานใช้บรรเลงในพิธีของการรับตัวเจ้าสาวและนำขบวนเจ้าสาวให้มาเข้าร่วมพิธี

1.5 เพลงซองเซียงบ่วง

เพลงซองเซียงบ่วง เป็นเพลงที่ใช้บรรเลงเชิญชวนให้ทุกคนแต่งตัวให้มีความสวยงามและมาร่วมในขบวนแห่ สำหรับในพิธีแต่งงานจะใช้บรรเลงบอกให้ฝ่ายเจ้าสาวทราบถึงเวลาเข้าร่วมขบวนแห่เพื่อไปประกอบพิธีแล้วให้เจ้าสาวแต่งตัวให้สวยงามมาเข้าร่วมได้แล้ว

1.6 เพลงมันถ่างไฮ้ง

เพลงมันถ่างไฮ้ง เป็นเพลงที่ใช้บรรเลงได้ในทุกพิธีกรรม เพลงมีความหมายในการบรรยายให้มองเห็นถึงความสุข ความสนุกสนาน ความสบายใจ มีการเปรียบเทียบกับบรรยากาศในบริเวณที่ใช้ประกอบพิธีมีความสวยงามตกแต่งไปด้วยดอกไม้ต่างๆ อย่างสวยงาม มีความสดชื่นเหมือนสวรรค์วิมาน สำหรับการ

นำเอาเพลงมันถ่างโง้งไปใช้บรรเลงในงานศพชาวเมี่ยนมีความเชื่อว่าจะทำให้วิญญาณของผู้ตายได้รับแต่ความสุขและไปสู่สุคติ

1.7 เพลงแซงเตี้ยแซงตั้ง

เพลงแซงเตี้ยแซงตั้ง เป็นเพลงที่ใช้บรรเลงบอกให้ผู้มาร่วมในพิธีทราบว่าขณะนี้กำลังจัดโต๊ะสำหรับรับประทานอาหาร เพลงนี้ยังใช้บรรเลงประกอบบรรยากาศในขณะที่ว่างจากการประกอบพิธี

1.8 เพลงจอมเตี้ยจอมตั้ง

เพลงจอมเตี้ยจอมตั้ง เป็นการบรรเลงบอกกล่าวว่าได้จัดเตรียมอาหารบนโต๊ะพร้อมแล้วและขอเชิญผู้ร่วมงานให้ไปนั่งรับประทานอาหาร เพลงนี้ยังใช้บรรเลงประกอบบรรยากาศของงานในขณะที่ว่างจากการประกอบพิธี

1.9 เพลงเจียนหม่วงเจียมซุง

เพลงเจียนหม่วงเจียมซุง เป็นเพลงที่ใช้บรรเลงประกอบในพิธีแต่งงานในขั้นตอนพิธีที่เจ้าบ่าวและเจ้าสาวแสดงความเคารพคารวะพ่อแม่และญาติผู้ใหญ่ของฝ่ายเจ้าสาว เพลงเจียนหม่วงเจียมซุง มีความหมายในการแสดงความรู้สึกเสียใจของพ่อแม่ฝ่ายเจ้าสาวที่จะต้องให้ลูกสาวแต่งงานออกไปอยู่กับฝ่ายเจ้าบ่าว และยังนำใช้บรรเลงในงานศพ

1.10 เพลงกว่าโง้ง

เพลงกว่าโง้ง เป็นเพลงที่ใช้บรรเลงประกอบในพิธีแต่งงานเพื่อเป็นการขอขมาของน้องสาวในกรณีที่น้องสาวได้แต่งงานก่อนพี่สาว ซึ่งจะต้องออกจากบ้านไปและทิ้งภาระในการดูแลพ่อแม่ไว้ให้พี่สาวรับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียว เพลงนี้ยังใช้บรรเลงประกอบบรรยากาศของงานและใช้บรรเลงในงานศพ

1.11 เพลงตีวซุง (กันล่อซุง)

เพลงตีวซุง เป็นเพลงที่ใช้บรรเลงในการเชิญชวนให้ร่วมการดื่มเหล้ากันอย่างสนุกสนาน การดื่มเหล้าในสังคมชาวเมี่ยนถือเป็นการคารวะ การให้เกียรติ การเชื่อมความสัมพันธ์และความสามัคคีรักใคร่กันในพิธีกรรมงานศพมีความเชื่อว่าเพลงตีวซุงเป็นการเชิญให้วิญญาณมารับเครื่องเซ่นไหว้ด้วยเหล้าเชื่อว่าจะส่งผลให้มีความสุขไปด้วย

1.12 เพลงเจียนเปียดซุง

เพลงเจียนเปียดซุง เป็นเพลงที่ใช้บรรเลงเพื่อเป็นการคารวะด้วยการส่งบุหรีให้กับแขก การบรรเลงในพิธีแต่งงานจะบรรเลงในขั้นตอนที่ญาติฝ่ายเจ้าบ่าวมาต้อนรับญาติฝ่ายเจ้าสาวด้วยการแจกบุหรีส่งให้เรียงตามลำดับความสำคัญของญาติฝ่ายเจ้าสาว

1.13 เพลงเจียซ่าเจียตีวซุง

เพลงเจียซ่าเจียตีวซุง เป็นเพลงที่ใช้ทำนองเดียวกับเพลงเจียนเปียดซุง เป็นเพลงที่ใช้บรรเลงเพื่อเป็นการคารวะด้วยการส่งน้ำชาและเหล้า การบรรเลงในพิธีแต่งงานจะบรรเลงในขั้นตอนที่ญาติฝ่ายเจ้าบ่าวมาต้อนรับญาติฝ่ายเจ้าสาวด้วยการส่งน้ำชาและเหล้าให้เรียงตามลำดับความสำคัญของญาติฝ่ายเจ้าสาว

1.14 เพลงฮบตีวซุง

เพลงฮบตีวซุง เป็นเพลงที่ใช้สำหรับการอวยพร พิธีแต่งงานจะใช้บรรเลงในขั้นตอนที่เจ้าบ่าวเจ้าสาวดื่มเหล้าร่วมกันเมื่อดนตรีบรรเลงจบจะมีการกล่าวอวยพรให้กับคู่บ่าวสาวต่อท้ายเพลงเสมอ ถ้าเป็นงานเลี้ยงในโอกาสมงคลต่าง ๆ เจ้าภาพดื่มคารวะแขกก็ใช้ในลักษณะเดียวกัน

2. รูปแบบลักษณะของทำนองเพลง

1. รูปแบบของทำนองเพลงของคนตรีชาวเมี่ยน มีลักษณะเป็นเพลงท่อนเดียว มีการบรรเลงวนซ้ำหลายเที่ยวตามกระบวนการของขั้นตอนที่ใช้ประกอบพิธี รูปแบบทำนองเพลง มีอยู่ด้วยกัน 2 ลักษณะ

1.1 ลักษณะที่เป็นสำนวนทำนองเพลงอย่างเดียว

1.2 ลักษณะที่ประกอบด้วยสำนวนทำนองเพลง 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นทำนองรัว และส่วนที่สองเป็นสำนวนทำนองเพลง

2. ช่วงเสียงของทำนองเพลง มีการใช้ระดับเสียง 2 ช่วงเสียงด้วย โดยใช้ระดับเสียงต่ำสุด คือ เสียงซอล และใช้ระดับเสียงสูงสุด คือ เสียงลา(สูง) มีระยะห่างระหว่างเสียงเป็นคู่ 9 (ซ ล ท ด ร ม ฟ ช ล)

3. บันไดเสียงเทียบกับระบบเสียงของคนตรีไทยอยู่ในทางเพียงออ พบว่า มีการใช้กลุ่มเสียง ในทำนองเพลงทุกเพลงอยู่ในบันไดเสียง 5 เสียง (Pentatonic Scale) กลุ่มเสียงในทำนองเพลงมีการใช้รูปแบบ โด เร มี - ซอล ลา (ด ร ม ซ ล)

4. รูปแบบของทำนอง พบว่า มีลักษณะของสำนวนทำนองเพลงมีความสั้นยาวไม่คงที่ สำนวนเพลงในแต่ละประโยคขึ้นอยู่กับเรื่องราว เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในการประกอบพิธีขณะนั้น สำนวนเพลงมี ลักษณะเป็นสำนวนการบอกให้ปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ และการเล่าเรื่องราว โดยเมื่อบรรเลงจบสำนวนเพลงก็จะใช้วิธีการนำโน้ตเสียงยาวเข้าไปคั่นเพื่อเว้นระยะของสำนวนทำนองเพลงต่อไป วิธีการใช้เสียงลงจบของสำนวน ทำนองเพลงก็ผันแปรไปตามภาษาสำเนียงในการพูดของชาวเมียน ซึ่งรูปแบบของทำนองเพลงมีความใกล้เคียงกับ ลักษณะของประโยคคำพูดของชาวเมียนในอำเภอคลองลาน รูปแบบของทำนองเพลง มีดังนี้

4.1 รูปแบบทำนองที่ใช้เสียงแบบคงที่สม่ำเสมอเมื่อจบสำนวนประโยคทำนองเพลง จะใช้เสียงยาวในการเว้นวรรคของสำนวนประโยคเพลง

- - - ดั	- - - ชั	- - - -	- ดั ชั มั	- - - ชั	- - - ชั	ดั ดั - ดั	- ดั - ชั
ดั ดั - ดั	มั รั ดั ล	- - ดั ล	- ดั - ดั	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
- - - -	- - - -	- - - ดั	- - - รั	มั รั ดั ล	- - ดั ดั	- - ดั ลั	ชั ลั ชั ชั
- - - -	- - - -	- - ดั ลั	ชั ลั - ดั	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -

4.2 รูปแบบทำนองที่มีการเคลื่อนที่แบบกระชั้นเสียงเป็นวรรคหรือเป็นคำพูด

- - - -	- รั - มั	- - - -	- ดั - รั	- - - -	- ล - มั	- - - -	- มั - รั
- - - -	- ล - ชั	- - - -	- ล - ดั	- - - -	- ล - ดั	- - - -	- รั - มั
- - - -	- ดั - มั	- - - -	- มั - ดั	- - - -	- รั - รั	- - - -	- รั - มั
- - - -	- ชั - ลั	- - - -	- ชั - มั	- - - -	- รั - ดั	- - - -	- ดั - มั

4.3 รูปแบบทำนองในการรัวใช้ในการขึ้นต้นทำนองเพลงและการลงจบทำนองเพลง

รึ มึ ชึ มึ	- ชึ ลึ ชึ	- - - -	- - - ชึ	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
- - - มึ	รึ ตึ รึ รึ	- ตึ ล ช	- - - ช	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
- - - รึ	- - - ชึ	- - - -	- มึ รึ มึ	- - รึ รึ	- - - รึ	มึ รึ มึ มึ	- รึ - รึ

5. เสียงลูกตกของสำนวนทำนองเพลง มีการใช้เสียงลูกตกในทำนองทำนองเพลง ได้แก่ เสียงซอล เสียงลา เสียงโด เสียงเร เสียงลูกตกที่ปรากฏในสำนวนทำนองเพลงมีการใช้อย่างอิสระไม่ได้ยึดถือหลักการทางดนตรีมุ่งเน้นเพียงการเชื่อมโยงเสียงให้มีความชัดเจนในรูปของสำเนียงภาษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการสื่อสาร

- - - -	- - - -	รึ มึ ชึ มึ	- ชึ ลึ ชึ	- - - -	- - - -	- - - ชึ	รึ มึ ลึ รึ
- - - -	- - - -	ตึ รึ มึ รึ	- - - รึ	- - - ชึ	- - - มึ	- ชึ - มึ	ชึ รึ - รึ
- ชึ - ชึ	มึ ชึ รึ มึ	- ชึ - ชึ	- - - ชึ	- - - -	- มึ ชึ มึ	- ชึ - ชึ	- รึ - ชึ
- มึ - มึ	ตึ ล ตึ รึ ตึ ล	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - รึ	มึ รึ ตึ ตึ

6. จังหวะ ใช้บรรเลงด้วย โย ต่งล่อ และ ฉ่าเจ้ย มีรูปแบบวิธีการบรรเลงเหมือนกันโดยจะยึดการบรรเลงของโยเป็นหลักสำคัญ กระบวนการบรรเลงจังหวะจะยึดโยงกับทำนองเพลงของหยัด

6.1 จังหวะยี่น เป็นการตียี่นจังหวะคงที่ 1 และ 2

- - - ต	- - - ต
---------	---------

6.2 จังหวะกระชั้น แบบการเน้นที่จังหวะให้มีความกระชับแน่นจังหวะเร็วขึ้นและแน่นจังหวะ ส่วนที่ 4 ให้ความหนักแน่น เบา เบา เบา หนัก

- ต - ต	- ต - ต
---------	---------

6.3 จังหวะช้า ควบคุมจังหวะคงที่แบบการเน้นที่จังหวะส่วนที่ 4 ใช้การตีโดยวิธีปิดไม้ตีไปที่หน้ากลางในจังหวะที่ 1 2 3 และตีเน้นเสียงดังในจังหวะที่ 4 เบา เบา เบา หนัก

- - - ต	- - - ต	- - - ต	- - - ต
---------	---------	---------	---------

6.4 จังหวะเร็ว (ตีรว) เป็นการตีรวจังหวะให้เกิดความดัง ความหนักแน่น เพื่อแสดงให้เห็นถึงการคารวะ ความศักดิ์สิทธิ์ ตื่นเต้นรูกำไร

ต ต ต ต	ต ต ต ต	ต ต ต ต	ต ต ต ต
---------	---------	---------	---------

ทำนองเพลงที่ชาวเมียนในอำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร ใช้บรรเลงสืบทอดต่อกันมาตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน ใช้วิธีการจดจำบอกกันปากต่อปากแบบมุขปาฐะ และได้ยินได้ฟังได้เห็นในการเข้าร่วมในพิธีกรรมมาตลอดจึงสามารถจดจำได้และมีความเข้าใจในกระบวนการสื่อความหมายของทำนองเพลงได้เป็นอย่างดี

บทบาทหน้าที่ของดนตรีชาวเมียน

จากการวิจัยดนตรีชาวเมียนในการเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่า มีเพลงที่ใช้บรรเลง จำนวน 14 เพลง ที่ยังมีการใช้บรรเลงกันอยู่ เพลงทั้ง 14 เพลง มีความหมายเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวเมียนในอำเภอคลองลาน เพลงทำหน้าที่สื่อสารให้ทราบถึงกระบวนการปฏิบัติตามพิธีกรรมและเรื่องราวที่มีความเกี่ยวเนื่องในขั้นตอนต่าง ๆ ของการประกอบพิธี ดนตรีทำหน้าที่เป็นผู้นำในการประกอบพิธี ดนตรีถือว่ามีความสำคัญในการประกอบพิธีกรรมของชาวเมียนไม่สามารถแยกดนตรีออกจากพิธีกรรมได้ โดยเฉพาะในพิธีการแต่งงานของชาวเมียนจะเห็นได้ว่า ดนตรีทำหน้าที่ในการกำหนดขั้นตอนของพิธีหากไม่มีดนตรีก็จะส่งผลให้ไม่สามารถประกอบพิธีได้ อีกทั้งดนตรียังทำหน้าที่ในการประโคมแก้เคล็ดต่าง ๆ อีกด้วย

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยดนตรีชาวเมียนในอำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร

1. ลักษณะทางกายภาพของดนตรีชาวเมียนในอำเภอคลองลาน ประกอบด้วยเครื่องดนตรีจำนวน 4 ชนิด ได้แก่ หยัด โย ต่งล่อ และฉะเจ้ย
 - 1.1 เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงทำนอง คือ หยัด มีส่วนประกอบสำคัญ 5 ส่วน ได้แก่ ส้าว หยัดจาง หยัดเปียน หยัดแกว้ง และหยัดฮอย มีระบบเสียงตรงกับเสียงเพิงอของดนตรีไทย
 - 1.2 เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงจังหวะ ได้แก่ โย เป็นกลองขึ้นหนังทั้งสองด้าน ต่งล่อ คือ ฆ้องชนิดหนึ่งและฉะเจ้ย คือ ฉาบ
 - 1.3 การผสมวงดนตรี มี 2 รูปแบบ
2. ลักษณะของทำนองเพลง

เพลงที่ใช้บรรเลงมีจำนวน 14 เพลง มีรูปแบบลักษณะเป็นท่อนเดียว ส่วนวนทำนองเพลงมีความสั้นยาวไม่คงที่ ทำนองเพลงใช้กลุ่มเสียง 5 เสียง ทำนองเพลงใช้ช่วงเสียงกว้างเป็นคู่ 9 ตั้งแต่เสียงซอล ถึง เสียงลาสูง จังหวะมีด้วยกัน 4 รูปแบบ
3. บทบาทหน้าที่ดนตรีชาวเมียนในอำเภอคลองลาน มี 2 รูปแบบ
 - 3.1 ประกอบพิธีกรรม
 - 3.2 ประโคมแก้เคล็ดต่าง ๆ

สรุปอภิปรายผลการวิจัย

ชาวเมียนเป็นชนกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งในหลายกลุ่มที่มีสังคมวัฒนธรรมผูกติดอยู่กับความเชื่อและให้ความสำคัญกับการนับถือผี นับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทพเจ้า และผีบรรพบุรุษที่มีอำนาจอยู่เหนือธรรมชาติ โดยมีความเชื่อว่ามีสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยขจัดปัดเป่าคุ้มครองปกป้องดูแลให้วิถีชีวิตได้รับความปลอดภัยจากภัยอันตรายทั้งปวงได้ สามารถส่งเสริมให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ในการทำมาหากิน หากมีเรื่องราวเกิดความทุกข์ร้อนก็จะบนบานบอกกล่าวต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้รับรู้และขอความช่วยเหลือในการแก้ไขให้คลายจากความทุกข์นั้น ๆ ในการบน

บานแต่ละเรื่องไม่ว่าจะประสบผลสำเร็จตามความประสงค์หรือไม่ ชาวเมียนจะต้องประกอบพิธีแก้บนทุกครั้งไป โดยผู้ที่ทำหน้าที่ติดต่อกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ก็คือหมอผีหรือผู้นำทางศาสนา

ปราณี วงษ์เทศ (ม.ป.ป. : 252) ได้กล่าวถึง ส่วนประกอบที่สำคัญของพิธีกรรมของความเชื่อทางศาสนา มีอยู่ 3 ประการ คือ การเซ่นสรวงบูชาหรือการทำบุญ การกินเลี้ยง และการละเล่นรื่นเริง ส่วนประกอบทั้ง 3 ประการนี้ มีความสัมพันธ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่อาจแยกออกจากกันได้ ดังนั้นการละเล่นจึงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดหรือเป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมของความเชื่อทางศาสนาเลยทีเดียว นอกจากนี้ยังพบว่า การละเล่นในพิธีกรรมต่าง ๆ ยังมีนัยสำคัญอื่น ๆ อีกมากมาย ซึ่งมากกว่าการเล่นเพื่อความสนุกสนาน เป็นต้นว่า เป็นการคลี่คลายความขัดแย้งในสังคม สร้างความเป็นปึกแผ่นในสังคม เป็นสื่อกลางเชื่อมโยงโลกมนุษย์กับโลกศักดิ์สิทธิ์ ลึกลับ

การประกอบพิธีนอกจากจะใช้หมอผีแล้วยังต้องมีดนตรีเข้าไปประกอบในขั้นตอนของพิธีโดยเฉพาะ หยัด ชาวเมียน มีความเชื่อว่าเสียงของหยัดสามารถติดต่อกับเทพเจ้าและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ได้ ผู้เป่าหยัดจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนต่าง ๆ ของพิธีเป็นอย่างดี จะเห็นได้ว่านอกจากหมอผีจะทำหน้าที่ติดต่อกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เคารพนับถือได้ ผู้เป่าหยัดก็สามารถติดต่อกับสิ่งเหล่านั้นได้เช่นกัน เสียงของหยัดสามารถใช้เป็นสื่อกลางในการติดต่อระหว่างชาวเมียนกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เคารพบูชาและ

ช่วยให้พิธีกรรมนั้นสำเร็จครบถ้วนตามกระบวนการขั้นตอนของพิธีอย่างสมบูรณ์ เสียงหยัดยังเป็นสิ่งมงคลที่ชาวเมียนเชื่อว่าเมื่อได้ยินได้ฟังจะส่งผลให้ชีวิตมีแต่ความสุข นำแต่สิ่งที่ดีงามมาสู่สังคมวัฒนธรรมของชาวเมียน อุทัยรัตน์ ทิพวัลย์ (2550 : 156) กล่าวว่า หยัด ไม่ได้มีหน้าที่บรรเลงเพื่อประกอบพิธีกรรมเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังสามารถสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชาวเมียนที่มีการแบ่งระดับผู้มีความสำคัญหรือผู้ที่เป่าผู้นำชุมชนไว้อย่างชัดเจน กล่าวได้ว่า ดนตรีเข้ามามีบทบาทสำคัญกับชนชั้นในสังคม เป็นค่านิยมที่สืบทอดกันมาไม่ขาดสาย และไม่เพียงแต่บทบาทที่สะท้อนให้เห็นถึงสถานะทางสังคมที่ หยัด เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องเท่านั้น แต่หยัด ยังเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงสถานะของนักดนตรีในสังคมเมียนได้อีกด้วย กล่าวคือ ผู้ที่สามารถบรรเลง หยัด ได้จะเป็นผู้ที่มีเกียรติ เป็นที่ยอมรับนับถือและเป็นที่ชื่นชอบของคนในสังคม ได้รับการยกสถานะเป็นผู้นำชุมชนผู้มีความสามารถและมีความเชี่ยวชาญด้านดนตรี ซึ่งเป็นภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญอย่างยิ่งต่อชนเผ่าเมียน

หยัด ถือว่าเป็นเครื่องดนตรีที่มีความสำคัญเสียงของหยัดสามารถสื่อสารติดต่อกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ได้ โย ตั๋ง ล่อและเผ่าเจ้ย ก็ยังสามารถติดต่อกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ได้เช่นกันทั้งการตีเซียว ตีรับ และตีเพื่อขับไล่สิ่งไม่ดีให้หมดสิ้นไป ดังจะเห็นได้ว่าดนตรีของชาวเมียนนี้จะไม่นำไปใช้บรรเลงเล่นกันโดยทั่วไปจะใช้บรรเลงเฉพาะในงานพิธีกรรมเท่านั้นเมื่อใช้บรรเลงเสร็จสิ้นก็จะนำเครื่องดนตรีไปวางตั้งไว้บริเวณที่บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์

ดนตรีของชาวเมียนมีลักษณะของการแสดงออกทางด้านอารมณ์และทรงเสน่ห์ของกลุ่มชน ดนตรีจึงมีความเรียบง่าย มีสัจจะของความซื่อมากกว่าการปรุงแต่ง มีความสอดคล้องประสานกับสภาพความเป็นจริงกับวิถีชีวิตในสังคม บทบาทของดนตรีชาวเมียนที่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตนั้นถือได้ว่าการประกอบงานพิธีแต่งงาน ดนตรีมีความสำคัญอย่างชัดเจน โดยเฉพาะผู้บรรเลงหยัด จะมีบทบาทสำคัญมากในการเป็นผู้นำในขั้นตอนของพิธีต่าง ๆ ตั้งแต่บรรเลงนำขบวนเจ้าบ่าวไปรับตัวเจ้าสาว การเดินวนรอบเจ้าสาวเพื่อผูกความสัมพันธ์ นำขบวนเจ้าสาวมาบ้านเจ้าสาว เชิญญาติฝ่ายเจ้าสาวรับประทานอาหาร สูดบุหรี่ยี่สิบน้ำชา ให้ผู้บรรเลงบูชาขอฝ่ายชาย คารวะบิดามารดา การละเล่นรำลัด และขอบคุณการระสังคัลที่ดลบันดาลให้การประกอบพิธีกรรมสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

การวิจัยดนตรีชาวเมี่ยนในอำเภอลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร ได้รับองค์ความรู้รูปแบบ ลักษณะทางกายภาพ ระบบเสียงและลักษณะทางดนตรีของเครื่องดนตรีชาวเมี่ยน ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการ พัฒนาและสร้างเครื่องดนตรีในประเภทเครื่องเป่าและเครื่องตีให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตลอดจนสามารถนำเอา กระบวนการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งนี้อย่างพบบทเพลงร้องของชาวเมี่ยนในอำเภอลองลานที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมวัฒนธรรมที่ควรทำการศึกษาวิจัยและบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูล ด้านการวิจัยดนตรีต่อไป ข้อมูลเหล่านี้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชาวเมี่ยนและมรดกทางวัฒนธรรมด้านดนตรีของ ชาติสืบไป

References

- Totsarod, N. & Meesathan, W. (1997). *Encyclopedia of Mien (Yao)*. Nakhon pathom : Research institute for languages and cultures for rural development, Mahidol university.
- Leepreecha, P. (2004). *Mien : diversity from mountain to city*. Chaing Mai : Research institute for society, Chaing Mai university.
- Wongted, P. (n.d.). *Play and ceremony in Thai society*. Bangkok : n.d.
- Satasombat, Y. (2005). *Human and culture*. (3 rd ed.). Bangkok : Pimdee.
- Tippawan, U. (2007). *Yadt : the study of music culture in Mien (Yao) lifestyle*. M.A. thesis, Faculty of Graduate Studies, Mahidol university.